

Luister naar

Wie vrede wil bereiken, moet niet alleen investeren in wapens maar ook in vredesdiplomatie

ANALYSE Méêr wapens is wereldwijd het antwoord op de toenemende onveiligheid. Maar wapens alleen brengen geen vrede. Het is nu de tijd om na te denken en voor te bereiden op wat nu ondenkbaar lijkt te zijn geworden – spreken over vrede.

Jan van Benthem
woensdag 24 april 2024 om 11:08 aangepast 12:17

Ook honderdduizenden Amerikaanse granaten voor Oekraïne kunnen de oorlog alleen niet beëindigen. Daarvoor moet ondanks Russische blokkades worden geïnvesteerd in vredesdiplomatie.

beeld afp / Charly Triballeau

Ze zijn er weer, de kernwapens. De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergei Lavrov heeft ze weer dreigend in beeld gebracht. De westerse landen 'balanceren gevaarlijk op de rand van een directe militaire botsing tussen nucleaire machten, met het gevaar van catastrofale gevolgen'. Vooral omdat de westerse 'troika van nucleaire staten' (de Amerikanen, Britten en Fransen) het 'criminele regime in Kyiv' steunen, zo stelde hij maandag op een conferentie in Moskou.

Dergelijke nauwelijks verholde dreigementen (de westerse landen zijn niet van plan kernwapens in te zetten, maar Rusland dreigt daar vanaf het begin van de oorlog tegen Oekraïne mee) horen bij 'het tijdperk van wereldwijde onveiligheid'. Zo bestempelen internationale vredesinstututen en denktanks de situatie na de Russische inval. En het blijft niet zonder effect: uit het deze week gepubliceerde vrijheidsonderzoek 2024 van het Nationaal comité 4 en 5 mei blijkt dat 59 procent van de Nederlanders zich zorgen [maakt](#) over een mogelijke oorlog.

tekst loopt door onder de advertentie

De oorlog in Oekraïne speelt daarin de hoofdrol, maar ook de Gaza-oorlog, de aanvallen van de Houthirebellen in Jemen, de plotselinge overname van de enclave Nagorno-Karabach door Azerbeidzjan, staatsgrepen in Afrika en ook het optreden van China tegenover Taiwan en andere buurlanden rond de Zuid-Chinese Zee zorgen voor snel toenemende onzekerheid. 'Het internationale systeem breekt in stukken', schrijft het vredesonderzoeksinstituut SIPRI erover.

De VN staat meestal met lege handen. Het bekechten over de schuldvraag rond de oorlog tegen Oekraïne, maar ook over het geweld in Syrië, de Gazastrook en andere geweldshaarden gaat door tot in de VN Veiligheidsraad, het hoogste veiligheidsorgaan in de wereld. 'Er zijn weinig sprankjes hoop in de huidige veiligheidssituatie, [stelt](#) SIPRI, dat het zoeken naar vrede als doel heeft maar nu constateert dat 'de diplomatie struikelt'.

record in wapenaankopen

Het wereldwijde antwoord is een record in wapenaankopen. Vooral rond Oekraïne wordt aan beide kanten van de frontlinie de aanvoer van nieuwe en krachtiger wapens als het enig effectieve antwoord gezien. Dat er door de VS nu tientallen miljarden dollars worden vrijgemaakt om Oekraïne aan nieuwe granaten en ook langere afstandswapens te voorzien, zorgde ook in Europa voor een zucht van opluchting, inclusief onder linkse en semipacifistische partijen als de [Groenen](#) in Duitsland.

Als de Koude Oorlog iets leert voor nu, is dat het belang van diplomatie

Deze situatie heeft Europa sinds 1945 niet meer meegemaakt. Zelfs tijdens de Koude Oorlog waren er gesprekken met Moskou, waaraan ook de huidige Amerikaanse president Biden als senator [deelnam](#). Het begrip 'wapenbeheersing' was algemeen bekend, net als de Helsinki-akkoorden uit 1975 over mensenrechten en veiligheid. Daaraan waren drie jaar van diplomatieke gesprekken vooraf gegaan.

De Amerikaanse en Russische leiders bij de ondertekening van de Helsinki Akkoorden in 1975: Kissinger, Brezjnev, Ford en Gromyko - beeld ford library museum

In het Westen waren er zeer actieve vredesbewegingen, die massale demonstraties tegen nieuwe kernwapens organiseerden. De grootste demonstratie uit de Nederlandse geschiedenis, waarin in oktober 1983 550.000 mensen naar het Malieveld in Den Haag trokken, was om te demonstreren tegen de plaatsing van kruisraketten in ons land.

diplomatie blijft achter

Als de Koude Oorlog iets leert voor nu, is dat het belang van diplomatie. Die bleek sterker dan de tienduizenden kernwapens die aan beide kanten van het IJzeren Gordijn stonden opgesteld ([ruim](#) 69.300 in 1986). Maar vergeleken met de miljarden aan wapens die het Westen aan Oekraïne geeft, blijven investeringen in diplomatie en het zoeken naar vrede achter, schrijft onder meer de FCNL, de pacifistisch-christelijke Quaker-organisatie die in het Amerikaanse Congres aandringt op het [zoeken](#) naar vrede.

Dat is geen wereldvreemd ideaal. In een brief aan het Congres veroordeelt de FCNL in niet mis te verstane termen het Russische optreden in Oekraïne en het dreigen door Moskou met kernwapens. Maar de organisatie steunt een resolutie waarin president Biden door het Congres wordt opgeroepen om zowel bij China als bij Rusland te blijven [aandringen](#) op overleg over nucleaire wapenbeheersing en het terugdringen van het risico op een nucleair conflict.

Ooit bleek het streven om de vrede te beschermen sterker dan de zwaarste kernwapens.

De Quakers zitten daarmee op dezelfde lijn als gerenommeerde onderzoekers van zowel Amerikaanse als Europese denktanks, zoals ECFR (European Council on Foreign Relations). Er kan nu nog geen sprake zijn van onderhandelingen met Rusland, erkennen ze, maar 'het is wel tijd om te spreken over die gesprekken'.

Moskou onbereikbaar

Het grote struikelblok is dat 'de andere partij' in Moskou, president Poetin voorop, geen echte gesprekken wil. Integendeel, nadat onderhandelingen in de eerste maanden van de oorlog tot een aantal conceptakkoorden hadden [geleid](#), gooide Poetin met de annexatie van de bezette regio's in Oost-Oekraïne de deur voor verdere gesprekken met een klap dicht. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Antony Blinken kan wel naar China reizen, maar Moskou is letterlijk onbereikbaar geworden. Voor de NAVO, die nog steeds de 'NAVO-Rusland Akte' met Moskou heeft, [geldt](#) hetzelfde.

Maar die onderhandelingen, in het eerste jaar van de Oekraïne-oorlog, hebben wel aangetoond dat ondanks de verschrikkelijke dynamiek van de oorlog er ook in Rusland nog zinnige mensen te vinden zijn. En ook al wordt het contact met hen door het Kremlin geblokkeerd, toch moeten Europa en de VS zich niet neerleggen bij dit ijzeren gordijn van stilte, net zo min als ze zich neerleggen bij de oorlog van Rusland tegen Oekraïne.

Zoeken naar vrede gaat nu eenmaal niet zonder erover te willen spreken. Dat wisten de onderhandelaars uit de Koude Oorlog, dat weten ook de diplomaten van nu. Breng ze in stelling, want ooit bleek het streven om de vrede te beschermen uiteindelijk [sterker](#) dan de zwaarste kernwapens.

Lees ook
De militaire uitgaven zijn wereldwijd op een absolute recordhoogte en stijgen ongekend snel

Lees ook
In de confrontatie met Rusland vliegt de NAVO vrijwel blind in een donkere tunnel

Mail de redactie ▾

LEES OOK

ANALYSE

Wie vrede wil bereiken, moet niet alleen investeren in wapens maar ook in vredesdiplomatie

Méêr wapens is wereldwijd het antwoord op de toenemende onveiligheid. Maar wapens

alleen brengen geen vrede. Het is nu de tijd om na te denken

en voor te bereiden op wat nu ondenkbaar lijkt – spreken over vrede.

nederlands dagblad

over ons

werken bij

contact

service

klantenservice

bezorging

verhuizing

vakantie

losse verkeer

zakelijk adverteren

familieberichten

veelgestelde vragen

kennismakingsabonnementen

Digitaal basis

Compleet

Zaterdag en altijd digitaal

Volledig digitaal

(088) 1 999 999
(van 8.30 tot 12.00 uur)

[abonnement nemen](#)

Toon alle abonnementsvormen

Op alle artikelen, foto's en illustraties van het Nederlands Dagblad rust copyright. Daarom mag niets van ND.nl worden overgenomen, gekopieerd of opgeslagen voor commercieel, niet persoonlijk gebruik zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever van het Nederlands Dagblad. Meer informatie vindt u in onze [algemene voorwaarden](#) en bij de [veelgestelde vragen](#).

x slt